

O‘ZBEK VA INGLIZ MAQOLLARIDAGI SIMVOLIK ELEMENTLAR.

*Shahrisabz davlat pedagogika institut “ Pedagogika ” fakulteti
Matematika va Informatika yo ‘nalishi
Talaba: Avazberdiyeva Surayyo Lutfillo qizi
Ilmiy maslahatchi: Abdimurodov Doston Dilmurod o ‘g ‘li*

Annotatsiya. Ushbu maqolada o‘zbek va ingliz maqollarining umuminsoniy xususiyatlarini o‘rganish va maqollarni tarjima qilish, muqobil variantini topishga qaratilgan. Shuningdek o‘zbek va ingliz xalq maqollarining tilshunoslikda o‘rganilish jihatlari keltirilib, bu soha bo‘yicha faoliyat olib borgan olimlarning nazariyalari bilan tanishib chiqiladi. Ushbu misollar nafaqat madaniy rivoyatlar haqida tushuncha beradi, balki madaniy merosni saqlash va uzatishda tilning rolini tushunish imkoniyatini beradi. Ushbu tadqiqotning yakuniy maqsadi asosiy tushunchasi so‘zlar va maqollar orqali qanday ifoda etilishi va hurmat qilinishini tushunishni chuqurlashtirish va madaniyatlararo istiqbollarni qadrlashni rivojlantirishdir.

Kalit so‘zlar: Xalq maqollari, janr, o‘z va ko‘chma ma’no, istiora, tazod san’ati.

Аннотация. Данная статья направлена на изучение общечеловеческих особенностей узбекских и английских пословиц и перевод пословиц, на поиск альтернативного варианта. Также будут рассмотрены аспекты изучения узбекских и английских народных пословиц в лингвистике и ознакомлены с теориями ученых, работающих в этой области. Эти примеры не только дают представление о культурных повествованиях, но и дают возможность понять роль языка в сохранении и передаче культурного наследия. Конечная цель этого исследования-углубить понимание того, как основная концепция выражается и уважается с помощью слов и пословиц, и развить понимание межкультурных перспектив.

Ключевые слова: народная пословица, жанр, собственное и переносное значение, история, искусство фазы.

Annotation: This article is aimed at studying the universal features of Uzbek and English proverbs and translating Proverbs, finding an alternative option. Also, aspects of the study of Uzbek and English folk proverbs in linguistics are presented and familiarized with the theories of scientists working in this field. These examples not only provide insight into cultural narratives, but also provide an opportunity to understand the role of language in the preservation and transmission of cultural heritage. The ultimate goal of this study is to deepen the understanding of how the basic concept is expressed and respected through words and proverbs, and to develop an appreciation of their cross-cultural perspectives.

Keywords: Folk Proverbs, genre, self and portable meaning, istiora, art of contrast.

Har bir millat va elatning o'zligini, tarixi, madaniyati va milliy qadriyatlarini ifodalovchi omillardan biri xalq og'zaki ijodidir. Xalq og'zaki ijodi asrlar davomida sayqallanib, xalq orasida aytilib, avloddan-avlodga o'tib kelayotgan ma'naviy meroslardan biridir. Xalq og'zaki ijodining takrorlanmas janrlaridan biri bu maqoldir. Maqol folklorshunoslikda o'rganilayotgan eng muhim mavzulardan biridir. Maqollar xalq donishmandligining nodir namunalari sifati og'zaki badiiy ijodning keng tarqalgan mustaqil janridir. Shartli ravishda ularni xalqona odob-axloq qoidalari deb atash mumkin. Zero, maqollar xalqning davomida hayotiy tajribalarida sinalgan ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy-madaniy, axloqiy-falsafiy qarashlarining g'oyat ixcham, lo'nda, siqiq va obrazli ifodasidan tug'ilgan hodisadir. Maqollar maxsus ijod qilinmaydi, balki ma'lum bir sharoit taqozosi tufayli sinalgan hayotiy tajribadan tug'iladigan xulosaning axloqiy bahosi sifatidagi hukm bo'lib yuzaga keladi.

Maqol-arabcha "qavvola" so'zidan olingan bo'lib'aytmoq, so'zlamoq' degan ma'nolarni anglatadi. Binobarin, "maqol" so'zi o'zbek tilida ikki ma'noda avvalo, o'z lug'aviy ma'nosida - "so'z, nutq"ni anglatga, ikkinchidan, istilohiy ma'noda - "folklorida keng tarqalgan janri" ifoda etadi. Maqolda fikr aniq, xulosa tugal bo'ladi. Maqollarda ifodlangan yagona hukm har bir tinglovchida har xil kechinma yo fikr uyg'otishi tabiiy. Lekin baribir barcha bir xil xulosaga keladi. Maqollarda mantiq kuchi baland, fikr ishonarli va bahslashishga o'rin qoldirilmagan. Shu sababli ulardan nutqning istalgan maqsadda foydalanish mumkin. Shunga qaramay, maqollar, odatda, jiddiy tusda aytiladi va tinglanadi. Lekin ba'zi hollarda kinoya, piching, istehzo, zaharxanda ma'nolarida ham ishlatilishi mumkin. Maqol hamma xalqlar og'zaki ijodida uchraydigan janrdir. Har bir xalq hayotiy tajribalarini maqollar shaklida kelgusi avlodga qoldiradi. Tarixdan ma'lumki har bir xalq hayotida juda ko'p o'xshashlik bor, shuning uchun ko'p xalqlarning maqollari o'xshashdir. Ijtimoiy hayotning deyarli hamma sohasi xalq maqollarida aks etadi.

Maqollarini o'xshash jihatlariga nazar solsak, ushbu ikkala millatda ham do'stlik, vatanparvarlik, hallolik, mehnatsevarlik, mehr-oqibat, adolat kabi tushunchalar doimo madh etilgan. Misol uchun: Bulbul chamanni sevar-Odam Vatanni. Ingliz tilida esa: Every bird likes its own nest - maqolini aytishimiz mumkin. Ushbu maqolni so'zma-so'z tarjima qilsak, har bir qush o'z inini sevadi degan tarzda tarjima qilinadi va o'zbek tilidagi maqol bilan bir xil Vatanni sevish ma'nosi yuzaga kelsada lekin tarjimadan ko'ra o'zbek tilidagi ekvivalentini keltirsak yanada aniq va tushunarli bo'ladi. Maqollarning har ikkala tilda o'rganilish jihatlarini solishtiradigan bo'lsak, maqollarni to'plam holatiga kelishi, badiiy vositalarning ishlatilish o'rnini o'rganish va umuminsoniy jihatlarini ko'rsatish kabi masalalar deyarli bir xil. Ingliz tilida maqol

atamasi asosan "proverb" soʻzi orqali ifoda etiladi. Baʼzan koʻplab adabiyotlarda: adages, distums, maxims, mpttoes, precepts, saws, truism soʻzlari orqli ham maqol tushunchasini berishimiz mumkin. Ingliz xalq maqollari ham xuddi oʻzbek xalq maqollari singari gʻoyat mukammal va xalq ogʻzaki ijodining eng sara namunalaridan biridir. Ingliz va butun Gʻarbiy Yevropa davlatlarining xalq ogʻzaki ijodi va aynan maqollarning tarqalishida, maqollar kitobi deb atalmish "Bible" yaʼni Bibliyaning oʻrni katta. Kitob ingliz xalq maqollarini oʻzida jamlagan boʻlib, aynan qadimgi ajdodlar tomonidan aytilgan maqollar keltirilgan. Ingliz tilida maqol oʻta murakkab va juda koʻp izlanishlar olib borilgan sohalardan biridir. Ayniqsa, maqollarning nazariy jihatdan qilingan koʻplab yangiliklari bu soha ustida ish olib borayotgan tadqiqotchilarga asosiy poydevor boʻla oladi. Ingliz olimlari tomonidan maqollarning har xil xususiyatlari koʻrib chiqilgan va takliflar keltirilgan. Ingliz maqollari ustida koʻplab izlanishlar olib borgan olimlar sifatida Honik, Mayder, Norik, Teylor, Aroralarni ayta olamiz. Ular maqollarni oʻziga xos eng muhim jihatlarni fanda isbotlab, asosan, ulardagi strukturaviy tuzulish, qanday badiiy vositalarning ishlatilishi, ijtimoiy hayotdagi oʻrni kabi masalalarga eʼtibor qaratganlar va ularni oʻz asarlarida berib oʻtganlar. Ushbu sohaga juda katta hissa qoʻshgan olimlardan biri folklorshunos Maydarning xizmatlarini alohida taʼkidlash lozim. Chunki u maqollar ustida juda koʻplab izlanishlar olib borgan va nazariy asarlar yozgan olimlardan biridir. U oʻz asarlarida maqollarning eng muhim ahamiyatli tomonlarini toʻlaligicha izohlashga harakat qilgan. Va u maqol haqida shunday fikrlarni bildiradi:

"Proverbs are used in a wide of situations and no limits to the use of the proverb. They can be used to streghten our arguments, express certain generalitions, influence or manipulate other people, rationalize our own shortcomings, question certain behavioral patterns, satirize social ills, poke fun at ridicuiolous situations ".

Yaʼni: "Maqollar juda keng koʻlamda qoʻllanilib ularni qoʻllashda chegara yoʻq. Maqollar bizning dalillarimizni mustahkamlash, umumiy aniq fikrlarimizni mustahkamlash, umumiy va aniq fikrlarimizni ifodalash, boshqa insonlarni boshqarish yoki ularga taʼsir oʻtqazish, jamiyatdagi illatlarni ifodalash". Shuningdek, folklorshunos olim Norik maqollar haqida "Maqollar mavjud voqea yoki hodisaning axborotchisi" deydi va maqollarning oʻziga xos jihati anʼnaviylik haqida shunday fikrni bildiradi." The traditional nature of proverbs correlates closely with their status as items of folkloric". Maqollar nazariyasi haqida oʻz izlanishlarini olib borgan olimlardan biri Trench boʻlib, u maqollardagi 3 narsani "shortness, sense, salt" yaʼni "qisqalik, hissiyot, taʼm" ni juda muhim deb hisoblaydi. Bularni quyida qisqacha keltiramiz: 1. Shortness (Qisqalik): Trench maqollardagi qisqalik eng muhim omil deb aytadi. Yaxshi maqol hamisha qisqa, yurakdan aytilib yurakka yetib borishi lozim deydi. U baʼzan 2,3, yoki undan ortiq soʻz bilan ifodalangan boʻlishi kerkligini aytib oʻtgan. Koʻrib turganingizdek, maqollar uchun berilgan har bir nazariyaning

maqollarni tadqiq qilishda o'ziga xos ahamiyati bor. Ingliz folklorshunosligida o'zgacha o'rin egallagan bu janr, o'zbek adabiyotida ham ko'plab izlanishlarga sabab bo'lgan. O'zbek folklorshunosligida maqollar ustida izlanishlar XIX asrdan boshlangan bo'lib: Hodi Zarifov, Buyuk Karimov, G'ulom Zafariy, Mansur Afzalov, Rajab Jumaniyozov, To'ra Mirzayev, Malik Murodov, Ibrohim Haqqulov kabi oloimlar asosan maqollarni yig'ib ularni to'plam holatiga keltirish ishlarida o'z hissalarini qo'shganlar. Keyinchalik maqollarning ichki strukturaviy tuzilishi va boshqa tillar bilan qiyosiy o'rganish ya'ni maqollar bo'yicha tarjimashunoslik ishlari boshlangan. Bu o'rinda M. Abdurahimov, K.Karomatova, H.Berdiyurov, R.Rasulovlarning o'rni beqiyosdir. B.Sarimsoqov va M.Afzalovlarning izlanishlari natijasida ular maqollarni quyidagicha tasnif qiladilar: Alfavit tartibida, mavzu bo'yicha tasnif, poetik va tarixiy tasnif, maqollarning tuzilishi bo'yich tasnif.

- 1.Alfavit tartibi. Bunda mavjud maqollar to'plamda alfavit tartibida jamlanadi. Bu holat esa foydalanuvchiga to'plamdagi kerakli maqolni tezroq topishiga yordam beradi.
- 2.Mavzu bo'yicha tasnif. Tanifning bu turida esa material muayyan mavzular bo'yicha guruhlariga ajratiladi va har bir guruh doirasida alfavit tartibida beriladi.
- 3.Poetik tasnif. Maqollarning ko'pchiligida davrlar o'tishi bilan ma'no tabiati o'zgarib turadi: ilgari o'z ma'nosida qo'llanilgan maqollar keyinchalik faqat ko'chma ma'noda qo'llanishi mumkin. Bu tasnif yuqorida aytib o'tganimizdek, o'z ma'nosida, ko'chma ma'noda va o'z va ko'chma ma'nolarda qo'llanuvchi maqollarni aniqlaydi.

Kochma ma'noda qollanuvchi maqollar: *“Quruq qoshiq ogiz yirtar”*. Faqat kochma ma'noda qolanuvchi maqollar: *“Baliq boshidan chirydi”*.

- 4.Tarixiy tasnif. Maqol-juda qadimiy, ayni paytda hamisha zamonaviy janr. Shuning uchun ham maqollar har xil davrlarga mansub. *“Qum yig'ilib tosh bo'lmas, qul yig'ilib bosh bo'lmas”*, *“Qui qutursa, quduqqa tuflar”*- quldorlik maqollari. *“Amirning oshidan -faqirning mushti yaxshi”*. *“Badavlatning noni yarim”*, *“Bekga yetguncha beling sinar”*-bu kabi maqollar hozir ko'chma ma'noda ishlatiladi.
- 5.Maqollarning tuzilishiga ko'ra tasnif etish. Bunda maqollar tarkibidagi mantiqiy markazlar miqdoriga qarab bir nechta guruhlariga bo'linadi: a) ikki (komponentli) qismli maqollar: *“Aytilmagan yerga qo'nilmagan tayoq”*, *“Ish ishtaha ochar, dangasa ishdan qochar”*, b) to'rt komponentli maqollar.

Maqollarning ixcham shaklga egaligi, lo'nda fikrning ifodalanishi, nasriy va she'riy shaklda bolishidan tashqari yana bir xususiyati maqollarda badiiy-tasviriy vositalardan foydalanganidir. Maqollarda koproq tazod (zid qoyish) san'ati qo'llaniladi. Masalan, *“Dost achitib gapirar, dushman kuldirib”*, *“Kop oyla, oz soyla”*. Yana bir san'at istiora (metafora) dir, ya'ni oxshatish. Masalan, "Et bilan tirnoqni ajratib bolmas".

Xalq maqollari ichida salbiy xislatli odamlarga nisbatan toqilgan maqollar ham bor. Masalan: “*Nafsi buzuq hayitda olar*”, “*Otin ayirgan bolta maydonda qolar*”. Maqollardagi pand-nasihat xarakteri ularni yanada jonli va kuchli ta'sirchanligini oshiradi. Masalan: Inglizcha “*A bad excuse is better than none*” o'zbek tiliga - xohlamasdan kechirim so'rash, umuman so'ramagandan yaxshi deb tarjima qilinadi. O'zbekcha muqobil variant sifatida “*Yaxshi gap bilan ilon inidan chiqar, Yomon gap bilan musulmon dinidan*” - maqolini keltiramiz. Ko'rinib turganidek, ushbu maqollar pand-nasihat mazmunidagi ma'noni beradi. Ya'ni, shaxsga har doim shirin so'zli va yaxshi kalomli bo'lish kerakligini anglatadi. Maqolning har ikki tildagi variantlari ham bir xil ma'noni beradi. Maqollarni o'rganish jarayonida uning tuzulishi, qanday ko'rinishdagi sintaktik butunliklar orqali tashkil topgani muhim omildir. Maqollar tuzulishiga ko'ra, bir va bir necha sintaktik butunliklar asosida tashkil topgandir. Bir sintaktik butunlikdan iborat maqollar odatda bir qismli maqollar sanalib, ko'pincha darak gap yo'sinida bo'ladi. Aynan shu tomonlari bilan o'zbek va ingliz xalq maqollari juda o'xshashdir. Quyidagi maqollar orqali fikrimizni isbotlashga harakat qilamiz.

- *The absent is always in the wrong- O'zi yo'qning — ko'zi yo'q.*
- *There is no accounting for tastes -Har kim suygan oshini ichadi.*
- *Actions speak louder than words -Gap bilguncha — ish bil.*
- *Advise none to marry or go to war-Har kimning niyati o'zining yo'ldoshi.* Aksariyat maqollar ikki qismdan tashkil topgan bo'lib, bir qismi tasviriy mohiyatga ega, ikkinchi qismi xulosadan iboratdir:
- *After dinner sit a while, After supper walk a mile.*
- *Qorning ochmasdan ovqat yegin,*
- *Qorning to'ymasdan qo'l artgin.*
- *Art is long, life is short.*
- *Ilmsiz — bir yashar, Ilmli — ming yashar.*

Maqollar shakliga ko'ra, nasriy hamda she'riy tuzulishga ega bo'ladi. All asses wag their ears- Ahmoq aql o'rgatar. “*Barking dogs seldom bite*”- “*Qopag'on it tishini ko'rsatmas*” kabi maqollar nasriy tuzulishdagi maqollar hisoblanadi. O'zbek xalq maqollari ichida she'riy shakldagi maqollar ingliz maqollariga nisbatan ko'p uchraydi. She'riy shakldagi maqollarda o'ziga xos vazn, qofiya va ohangdorlik mavjud. She'riy tuzulishdagi maqollarda ritmik-sintaktik parallelizmlar, alliteratsiya, qofiya va boshqa ko'pgina poetik vositalar ifodalanadigan ibratli fikrni jarangdor, ohangdor, libos bilan bezantirsa, ayrim hollarda oddiy so'zlarning takrorlari yoki radiflar ham qofiya vazifasini o'taydi. Masalan:

Yomonga bo'ldim yo'ldosh
Ishimga bo'lmadi qo'ldosh.
Yaxshiga bo'ldim yo'ldosh
Ishimga bo'ldi qo'ldosh.

Bu hodisa ko‘proq o‘zbek maqollari uchun xosdir. Asosan o‘zbek maqollarining katta ko‘pchiligida alliteratsiya, qofiya kabi poetik vositalarning ishtiroki ko‘p kuzatiladi. Xuddi o‘zbek maqollari singari ingliz maqollarida ham turli xil badiiy vositalarning maqollardagi faol ishtirokini kuzatishimiz mumkin. Maqollardagi badiiy vositalarning ishtirokini ingliz olimlaridan Arora o‘zining bir qator maqolalarida keltirib o‘tadi. Maqollardagi alliteratsiyaning mavjudligi: *“No fool like an old fool”*. Maqollardagi ritmning mavjudligi: *“A friend to everybody is a friend to nobody”* Inversiyaning mavjudligi:

“Better is a neighbor nearby than a brother far away”. Tazod sanatining ishlatilishi: *“Fools never know when they are well”*. O‘zbek va ingliz xalq maqollari mavzu jihatidan juda rang-barangdir. Agar barcha o‘zbek va ingliz xalq maqollari keltirilgan to‘plamlarni ko‘rib chiqadigan bo‘lsak, ularda o‘zbek xalqi hayotining har bir jabhasida uchraydigan narsalar va turli xil hodisalarning maqollarda ifodalanishiga guvoh bo‘lamiz. Filologiya fanlari doktori, professor To‘ra Mirzayev, Asqar Musaqulov, Bahodir Sarimsoqovlar tomonidan 2005- yilda chiqqan to‘plamida o‘zbek xalq maqollarining 70 ga yaqin mavzudagi maqollarning jamlanmasi berilgan.

To‘plamda o‘zbek xalq hayotining barcha sohalarida uchraydigan maqollarni topishimiz mumkin. Ilmiy ishimizning ushbu qismining asosiy maqsadidan kelib chiqqan holda "O‘zbek xalq maqollari" to‘plamidagi bir xil mavzudagi maqollarning har ikkala tilda muqobil variantiga ega yoki ega emasligini sabablarini xalqlarning mentalitetidan kelib chiqqan holda isbotlashga harakat qilamiz. Tahlil qilinadigan barcha o‘zbek xalq maqollarining inglizcha muqobil variantlarini K.M.Karomatova va H.S.Karomatovlarning " Proverbs. Maqollar. Пословицы" deb nomlangan kitobidan keltiramiz.

1. **Vatan va vatanparvarlik: Every bird likes its own nest. Tarjimasi:Har bir qush o‘z inini sevadi. Muqobil varianti: Bulbul chamanni sevar-Odam Vatanni.**
2. **Mehnatsevarlik va ishyoqmaslik :Speak less but do more. Tarjimasi:Ko‘p gapirma, ko‘p ishla. Muqobil varianti:Qo‘ling ishda, ko‘ngling Allohda bo‘lsin.**
3. **Halollik va tekinxo‘rlik:A)Back is spent under his belly, What is got over the devil's.**

"O‘zbek xalq maqollari" to‘plamida 70 ga yaqin mavzu bo‘yicha xalq maqollari keltirilishiga qaramasdan, biz asosan kundalik hayotda eng ko‘p uchraydigan va aslida mavzu jihatidan bir- biriga o‘ta yaqin bo‘lgan maqollarni bir mavzu doirasida olishga qaror qildik. Jadvaldan ko‘rib turganingizdek, o‘zbek xalq maqollarida uchraydigan barcha mavzularga oid maqollarning deyarli barchasi ingliz xalq maqollarida uchraydi. Fikrimizning isboti sifatida yuqorida o‘zbek xalq maqollarida uchraydigan barcha mavzudagi maqollarning inglizcha yoki ingliz xalq maqollarida uchraydigan o‘zbekcha maqollarning bir-biriga nisbatan ishlatiladigan muqobil variantini izlab, keltirib o‘tishga harakat qildik. Demak, o‘zbek va ingliz xalq maqollarida mavzu

jihatidan bir-biriga o'xshash maqollarning ekvivalentlarini topish mumkin. Natijada har qanday mavzudagi maqolni olmang, u har ikkala tilda o'z muqobil variantiga egadir. Buning asosiy sababi shuki, barcha insoniyatga xos xislatlar hamma millatga xosligidadir. Biroq biz bu fikrlarimiz bilan o'zbek va ingliz tillaridagi maqollar aynan bir xil qo'llanilish o'rniga ega degan fikrni keltirolmaymiz. Shunchaki biz ingliz va o'zbek maqollarida uchraydigan mavzularning har ikki tildagi maqollarda mavjud yoki mavjud emasligini aniqlab olmoqchimiz xolos. Shu o'rinda maqollarni alohida tahlil qilsak, ulardagi ma'no-mazmun barchasida ham bir xil emasligini ko'rishimiz mumkin. Lekin ilmiy ishimizning ushbu qismining asosiy maqsadidan kelib chiqqan holda maqollarning har ikkala tildagi variantlarini o'zaro tahlil qilib chiqmoqchi emasmiz. Muhimi ingliz tilidagi ma'lum bir mavzudagi maqollar o'zbek tilida ham uchrashi yoki aksincha o'zbek tilidagi ma'lum bir mavzudagi maqollar ingliz tilida ham uchrashi mumkin ekanligini isbotladik. Demak, ingliz va o'zbek maqollari ustida mavzu jihatidan olib borgan tadqiqotimizga ko'ra, o'zbek maqollarida uchraydigan barcha mavzularning ingliz tilidagi maqollarda ham uchratishimiz mumkin degan xulosaga kelamiz.

Turli tillarning maqollariga to'xtalar ekanmiz, ular o'sha til egasi bo'lmish xalqning tarixiy, ma'naviy va moddiy madaniyati ko'zgusi ekaniga guvoh bo'lamiz. Shu sababli, turli til maqollarini qiyosiy o'rganish millatning o'ziga xos madaniy va milliy qirralarini ochishga yordam beradi, boshqacha qilib aytganda, o'sha xalqning mentalitetini ko'rsatadi. "Mentalitet" tushunchasi tilshunoslik paradigmasiga kiritilganiga hali ko'p bo'lmagan bo'lsada, hozirda juda keng doirada qo'llanilmoqda. Tor ma'noda mentalitet "fikrlash doirasi, dunyoqarash" mazmunida foydalanilsa, keng ma'noda esa "xalqning axloqi, tarbiyasi va tasavvuri tushuniladi". Mentalitet tushunchasini tilshunos V. fon Gumboldt qarashlarida ham ko'rishimiz mumkin. Uning fikricha, mentalitet - bu "xalqning nafaqat tilida, balki adabiyoti, dini va boshqa ma'naviy jabhalarida ham o'z aksini topgan xarakteridir" Shunday ekan, yuqorida aytib o'tilganidek, bu "milliy xarakter" xalqning dini, siyosati, urf - odatlari, ijtimoiy qatlami, turmush tarzi, tarixi va hatto geografik o'rni bilan ham chambarchas bog'liq.

Xulosa qilib aytganda, ingliz va o'zbek xalq maqollari bu xalqlarningning madaniy merosidir. Ularda ingliz va o'zbek xalqning barcha o'y - fikrlari, dunyoqarashi, turmush tarzi, fe'l - atvori va e'tiqodi aks etadi. Har bir millat o'ziga xos tavsiflarga ega ekan, bu ularning maqollariga ham ta'sir etmay qolmaydi. Hatto ayrim ingliz va o'zbek maqollardagi mavzular o'xshash bo'lsada, ulardagi obrazlar takrorlanmasligi bilan ajralib turadi. Aynan ana shu tasvirlar maqollardagi milliy bo'yoqdorlikni ta'minlaydi. Har ikki tildagi maqollarni chog'ishtirma tahlil qilish jarayonida xalqning mentaliteti va milliy xarakteri asosiy yetakchi hisoblanadi. Shu o'rinda ingliz va o'zbek xalqining o'ziga xos mentaliteti va urf-odatlaridan kelib chiqqan holda tildagi maqollar ixcham va ifodali tarzda xalqlarning milliy o'zligini

ko'rsata oladi. O'zbek va ingliz xalq maqollarini mavzu jihatdan tahlil qilib, o'zbek tilida mavjud bo'lgan maqollardagi mavzularning barchasi ingliz xalq maqollarida ham uchrashi mumkin degan xulosaga keldik. Har ikkala tildagi maqollarning bir xil mavzudagi bir-biriga o'xshash ekvivalentlarini topish mumkin. Ma'lumki har bir xalq o'z etiqodini, milliy hususiyati, o'ziga xos fantastik obrazlari, turli tuman ko'chma manoli birikmalari uchun asos qilib olingan misollar bor va bu misollar yordamida o'zbek va ingliz maqollarining uyg'unligini ko'rishimiz mumkin. Bir-birlariga ma'no va stilistik vazifa jihatlaridan mos bo'lib, so'z tartibida kamdan-kam mos bo'lsa, sonda kamdan-kam farq qiladilar, leksik tarkib jihatidan farq qiladigan muqobil variantlar. Ularning ko'pchiligi shaklan milliy, mazmunan baynalmilaldirdar. Ular shakli bilan o'zlarining muayyan milliy tilga mansubliklarini tasdiqlasalar, mazmuni bilan jahon madaniyati va sivilizatsiyasi mahsuli ekanliklarini namoyon qiladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Ingliz va o'zbek maqollari haqida nazariy qarashlar. Raxmatullayeva S.J.77-bet
2. kizi Shermamatova, S. U. Neologisms in modern uzbek anda english and the history of their origin.
3. Shermamatova, S., & Nazirova, Z. (2022, April). Scientific analysis of lexicography in Uzbek language. In International Virtual Conference on Language and Literature Proceeding (Vol. 1, No. 2).
4. Shermamatova, S., & Yusupova, S. (2022, April). Translation theories of neologisms. In International Virtual Conference on Language and Literature Proceeding.
5. Shermamatova, S., & Abdullayeva, D. (2022). Education system of united kingdom and Uzbekistan. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(11), 491-497.